

УДК 339.9:331.556

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-5\(27\)-3080-3090](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-5(27)-3080-3090)

Коляда Олена Володимирівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики, Державний податковий університет, м. Ірпінь, <https://orcid.org/0000-0001-7773-2005>

МІЖНАРОДНА МОБІЛЬНІСТЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ: НОВІ ТРЕНДИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ

Анотація. Стаття присвячена комплексному дослідженню трансформації процесів міжнародної мобільності людського капіталу в умовах цифровізації глобальної економіки та загострення геополітичної нестабільності. Доведено, що класична лінійна модель «відтоку мізків» остаточно трансформувалася в мережеву парадигму «циркуляції талантів». Ідентифіковано новітні географічні та галузеві напрями інтелектуальної міграції, що характеризуються руйнуванням монополії Заходу та появою нових потужних центрів тяжіння висококваліфікованих кадрів в Азійсько-Тихоокеанському регіоні та на Близькому Сході. Приділено увагу аналізу феноменів віртуальної мобільності та цифрового кочівництва, які детермінують розрив зв'язку між фізичним місцем проживання фахівця та локацією створення доданої вартості, формуючи концепцію «експорту інтелекту» без перетину державних кордонів.

У статті здійснено аналіз урядових моделей капіталізації мобільності на прикладі Естонії (e-Residency) та Португалії (Digital Nomad Visa), обґрунтовано їхній макроекономічний ефект та рівень інфраструктурного навантаження. Здійснено кількісну оцінку деструктивних ризиків масової еміграції для країн-донорів за методиками МВФ та Світового банку, зокрема в контексті фіскальних втрат («прихованого субсидування» розвинених ринків) та поглиблення демографічної кризи. Визначено специфіку міграційних процесів в Україні з 2022 р. Доведено, що в умовах воєнного стану країна трансформувалася в глобальний R&D-центр оборонних технологій, що зумовило появу зворотних міграційних потоків інженерів. Запропоновано комплексний інструментарій мінімізації ризиків інтелектуальної еміграції, побудований на трирівневій стратегії: інституційне утримання, стимулювання репатріації та монетизація потенціалу діаспори через механізми дистанційної циркуляції.

Ключові слова: людський капітал, інтелектуальна міграція, циркуляція талантів, віртуальна мобільність, цифрове кочівництво, Military-tech.

Koliada Olena Volodymyrivna PhD in Economics,, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic Policy, Marketing and Business Analytics, State Tax University, Irpin, <https://orcid.org/0000-0001-7773-2005>

INTERNATIONAL MOBILITY OF HUMAN CAPITAL: NEW TRENDS IN INTELLECTUAL MIGRATION

Abstract. The article is devoted to a comprehensive study of the transformation of the processes of international mobility of human capital in the conditions of digitalization of the global economy and aggravation of geopolitical instability. It is proved that the classical linear model of "brain drain" has finally transformed into a network paradigm of "talent circulation". The latest geographical and industry vectors of intellectual migration are identified, characterized by the destruction of the monopoly of the West and the emergence of new powerful centers of attraction of highly qualified personnel in the Asia-Pacific region and the Middle East. Attention is paid to the analysis of the phenomena of virtual mobility and digital nomadism, which determine the disconnection between the physical place of residence of a specialist and the location of added value creation, forming the concept of "export of intelligence" without crossing state borders.

The article analyzes government models of mobility capitalization using the examples of Estonia (e-Residency) and Portugal (Digital Nomad Visa), substantiates their macroeconomic effect and level of infrastructure load. A quantitative assessment of the destructive risks of mass emigration for donor countries is carried out using the methods of the IMF and the World Bank, in particular in the context of fiscal losses ("hidden subsidization" of developed markets) and the deepening of the demographic crisis. The specifics of migration processes in Ukraine since 2022 are determined. It is proven that under martial law, the country transformed into a global R&D center for defense technologies, which led to the emergence of reverse migration flows of engineers. A comprehensive toolkit for minimizing the risks of intellectual emigration is proposed, built on a three-level strategy: institutional retention, stimulation of repatriation, and monetization of diaspora potential through mechanisms of remote circulation.

Keywords: human capital, intellectual migration, talent circulation, virtual mobility, digital nomadism, Military-tech.

Постановка проблеми. В умовах поглиблення процесів глобалізації та стрімкого переходу до економіки знань міжнародна мобільність людського капіталу стає ключовим фактором конкурентоспроможності національних економік. Якщо раніше міграційні процеси розглядалися переважно через призму переміщення низькокваліфікованої фізичної сили, то на сучасному етапі

акцент остаточно змістився на інтелектуальну міграцію - транскордонний рух висококваліфікованих фахівців, науковців та представників креативного класу.

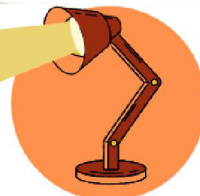
Актуальність дослідження зумовлена докорінною трансформацією класичної парадигми «Brain Drain» (відтік мізків) у модель «Brain Circulation» (циркуляція талантів). Цей процес посилюється стрімким розвитком гібридних форм зайнятості та віртуальної мобільності, що зумовлюють появу інтелектуальної міграції без фізичного перетину державних кордонів. Можливість виконувати високотехнологічні завдання для глобальних корпорацій, залишаючись у країні походження, не лише змінює структуру світового ринку праці, а й вимагає переосмислення базового поняття «мігрант» в економічній науці. Таким чином, наукове переосмислення новітніх напрямів інтелектуальної міграції є необхідним для розробки ефективних стратегій адаптації національних економік до реалій глобалізованого середовища, де людський капітал визнається головним стратегічним ресурсом XXI століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування та руху людського капіталу досліджували такі класики економічної думки, як Г. Беккер та Т. Шульц, вагомий внесок у дослідження загальних теоретичних аспектів формування людського капіталу та міграційних процесів зробили такі вітчизняні вчені, як Е. Лібанова, О. Грішнова, О. Позняк, А. Поручник. Водночас у контексті сучасних викликів, питання відновлення людського потенціалу через призму цифровізації активно розробляються у працях О. Новікової та Н. Азьмук. Проте більшість існуючих праць аналізують традиційні фізичні форми переміщення робочої сили й недостатньо враховують такі новітні феномени, як «цифрове кочівництво» та віртуальна міграція, що й обумовлює необхідність даного дослідження.

Мета статті полягає у комплексному дослідженні трансформації процесів міжнародної мобільності людського капіталу в сучасних умовах та ідентифікації нових трендів інтелектуальної міграції, що виникають під впливом цифровізації глобальної економіки та зміни геополітичних напрямів розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується докорінною зміною географії та змісту інтелектуальних міграційних потоків. Якщо протягом останніх десятиліть домінував лінійний напрям «країни, що розвиваються - розвинені країни» (де фахівці мігрували переважно до США, Канади та Західної Європи), то наразі спостерігається формування гнучкої багаторівневої системи мобільності. У межах цієї системи традиційні лідери залучення талантів, зокрема США та Велика Британія, стикаються з жорсткою конкуренцією з боку нових центрів технологічного тяжіння - країн Азійсько-Тихоокеанського регіону та Близького Сходу.

Яскравим прикладом такої географічної переорієнтації є Сінгапур, Південна Корея та Китай, які успішно трансформувалися з країн-донорів у країни-реципієнти інтелектуального капіталу. Зокрема, китайська урядова програма «Тисяча талантів» та аналогічні ініціативи Сінгапуру створили безпрецедентні умови матеріального та наукового забезпечення, фінансування яких часто перевищує пропозиції провідних європейських університетів [1]. Водночас країни Близького Сходу, наприклад ОАЕ (зокрема емірат Дубай) та Саудівська Аравія, активно імпортують цілі наукові колективи для реалізації стратегій диверсифікації своїх економік, пропонуючи експатам не лише надвисокі доходи, а й найсучаснішу дослідницьку інфраструктуру.

Паралельно зі зміною географічних напрямів відбувається звуження галузевої спеціалізації міграційних потоків, що прямо диктується глобальним технологічним прогресом. На сучасному ринку праці можна виділити кілька ключових кластерів функціонального тяжіння інтелектуального капіталу:

Кремнієва долина, Лондон, Торонто, Шеньчжень - виступають ядрами концентрації фахівців у сфері обчислювальних потужностей, штучного інтелекту та великих даних [2];

Країни Північної Європи - здійснюють активне залучення інженерів та екологів для лідерства у впровадженні водневих технологій і відновлюваної енергетики;

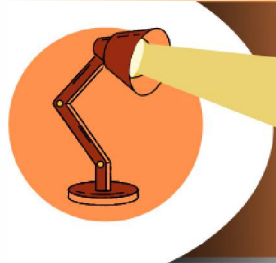
Україна, Ізраїль та Польща - через зростання геополітичної нестабільності сформували унікальний напрям мобільності розробників у сфері оборонних технологій (Military-tech) та кібербезпеки, стаючи ключовими міжнародними вузлами обміну практичним досвідом [3].

Поряд із формуванням нових географічних та галузевих хабів, найбільш радикальним трендом сучасності є розрив зв'язку між місцем проживання фахівця та місцем створення доданої вартості. Віртуальна інтелектуальна міграція дозволяє людському капіталу залишатися мобільним без зміни громадянства чи фізичного переїзду. Цей феномен «експорту інтелекту» реалізується через глобальні цифрові платформи (Upwork, Toptal, GitHub), інтегруючи фахівця в економіку іншої країни дистанційно.

Крім того, спостерігається інтенсифікація мобільності всередині існуючих інтеграційних об'єднань. Якщо в межах ЄС цей процес стимулюється уніфікацією стандартів вищої освіти та спільними грантовими програмами, то у Східній Європі формуються локальні коридори (наприклад, Люблінський трикутник), де мобільність інтелектуалів сприяє побудові регіональних ланцюгів доданої вартості.

Зазначені тенденції унаочнюють, що перемога у глобальній «війні за таланти» тепер залежить не просто від пропозиції вищої заробітної плати, а від здатності держави чи ТНК створити комплексну екосистему для самореалізації,

яка включає правову безпеку, доступ до унікальних технологій та гнучкість робочих процесів. Для порівняльного аналізу ефективності таких національних систем доцільно розглянути макроекономічні показники лідерів залучення STEM-талантів (табл. 1).

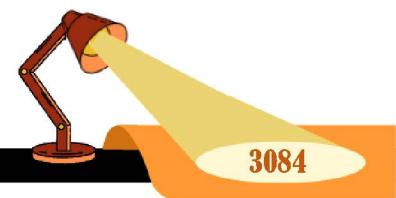
Дані таблиці свідчать про збереження високої фінансової привабливості традиційних ринків, проте за кожною країною стоїть специфічний регуляторний механізм. Так, Канада та Австралія успішно виграли конкуренцію у першій половині 2020-х рр завдяки прозорим процедурам отримання громадянства, ставши бенефіціарами відтоку талантів з Азії, які зіткнулися з жорсткими квотами у США. Натомість Німеччина через глибоку демографічну кризу радикально спростила правила працевлаштування для іноземців (зокрема через запровадження «карти можливостей»), фокусуючись на автоматизації виробництва. Велика Британія у постбрекзитівський період зробила ставку на залучення випускників 50 найкращих університетів світу через програму High Potential Individual Visa, що забезпечило приплив молодих інтелектуалів до Лондонського кластера. Своєю чергою, Сінгапур посів перше місце за показником ефективності залучення топ-талантів на душу населення завдяки ексклюзивній візі ONE Pass.

Таблиця 1
Порівняльна характеристика лідерів залучення STEM-талантів,
2021-2025 рр.

Країна	Ключові переваги	Основні заходи залучення	Середня з/п (річна)
США	Світовий лідер в AI, Biotech та аерокосмічній галузі.	Програми H-1B, розширення OPT для STEM-випускників.	90,000 - 140,000 (USD)
Канада	Спрощена імміграція та статус ПМП для технічних фахівців.	Система Express Entry, Global Skills Strategy.	70,000 -110,000 (CAD)
Німеччина	Промисловий хаб Європи, дефіцит інженерів.	EU Blue Card, новий закон про імміграцію кваліфікованих кадрів.	55,000 -85,000 (EUR)
Велика Британія	Центр фінтеху, кібербезпеки та фундаментальної науки.	Global Talent Visa (без спонсорства), Scale-up Visa.	50,000 -80,000 (GBP)
Австралія	Висока якість життя та попит на екологічну енергетику.	Global Talent Migration Program, пріоритетний список (PMSOL).	85,000 -120,000 (AUD)

Джерело: складено автором на основі [4; 5]

Характерно, що попри посилення конкуренції, у часи глобальної економічної турбулентності інтелектуальний капітал прагне до найбільш капіталізованих ринків. Це підтверджується тим, що кількість фізичних переїздів висококваліфікованих кадрів до США зросла на 20 %, тоді як в інших країнах OECD динаміка стабілізувалася.

Протягом останніх десятиліть Індія та Китай виступали основними джерелами поповнення інтелектуального капіталу для країн Заходу. Проте наразі вони стали потужними конкурентами. Китай перейшов від політики стимулювання навчання за кордоном до агресивного повернення своїх вчених додому. Завдяки створенню мережі наукових парків (наприклад, у Шеньчжені та Шанхаї), Китай забезпечив умови, що не поступаються американським лабораторіям. Статистика 2025 р. свідчить, що понад 70% китайських студентів STEM-напрямів, які отримали дипломи в США, повернулися на батьківщину протягом двох років після випуску.

Цьому сприяло, зокрема, фінансове стимулювання. Програми на кшталт «Тисяча талантів» пропонують науковцям стартові гранти у розмірі від 500,000 дол. США та житлові субсидії, що робить внутрішній ринок Китаю більш привабливим, ніж перенасичений ринок праці ЄС чи США.

Індія демонструє іншу модель - не просто повернення людей, а створення глобальної інтелектуальної мережі. Наразі ця країна посідає 3-тє місце у світі за кількістю «єдинорогів» (стартапів з капіталізацією понад 1 млрд дол США). Це створює попит на висококваліфікованих менеджерів та інженерів, які раніше шукали роботу в Google чи Microsoft, а тепер відкривають власні компанії в Бангалорі [6].

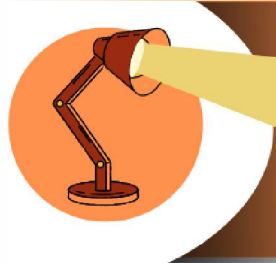
Індійська влада активно використовує концепцію «циркуляції мізків». Високопоставлені вихідці з Індії в Кремнієвій долині стають головними інвесторами та менторами для індійських технологічних центрів, що фактично стирає межі між локальним та глобальним ринками праці.

Зростання цих двох гігантів призводить до децентралізації інтелектуального капіталу. Спостерігаються нові напрями, де фахівці з Африки чи Південно-Східної Азії все частіше обирають для навчання та роботи університети Пекіна чи Делі замість Лондона. Транснаціональні корпорації (Apple, Samsung, NVIDIA) масово переносять свої науково-дослідні центри ближче до джерел талантів - в Індію та Китай, що фактично є «міграцією робочих місць до інтелекту», а не навпаки.

Отже, трансформація Індії та Китаю свідчить про те, що монополія Заходу на залучення талантів остаточно зруйнована. Для країн Європи це означає необхідність ще більш радикальних реформ у міграційному законодавстві, щоб залишитися конкурентоспроможними в умовах, коли Схід пропонує не лише ресурси, а й динамічне середовище для інновацій.

Традиційне розуміння міжнародної мобільності передбачало фізичне переміщення індивіда через державні кордони. Проте технологічний прорив 2020-х років та розвиток високошвидкісних засобів зв'язку легітимізували поняття віртуальної мобільності. Це процес, за якого людський капітал інтегрується в іноземну економіку дистанційно, створюючи додану вартість поза межами країни фактичного перебування. Віртуальна мобільність призвела до виникнення «глобального офісу». Інтелектуальна міграція часто відбувається на

рівні цифрових платформ (Upwork, Tortal, GitHub). Фахівці з країн з нижчою вартістю життя (країни-донори) отримують доступ до доходів розвинених ринків, що стимулює внутрішній попит у їхніх домашніх країнах без фізичного відтоку населення. Однак виникає проблема «податкового розриву», коли резидент однієї країни створює продукт для компанії в іншій країні, використовуючи інфраструктуру третьої.

З'явився феномен цифрових кочівників. Цифрові кочівники - це висококваліфіковані фахівці, які використовують технології для виконання своєї роботи та ведуть мобільний спосіб життя. Станом на 2025 р понад 60 країн світу (зокрема, Португалія, Естонія, ОАЕ, Греція тощо) запровадили спеціальні Digital Nomad Visas [7].

Ці мобільні фахівці змінюють економіку країн-реципієнтів, однак ці зміни мають свої особливості. На відміну від звичайних туристів, кочівники перебувають у країні від 3 до 12 місяців, витрачаючи кошти на оренду житла, сервіси та локальні продукти, не створюючи при цьому конкуренції на місцевому ринку праці. Концентрація інтелектуалів у «коворкінг-хабах» Балі, Лісабона чи Медельїна створює неформальні мережі обміну досвідом, що часто стає підґрунтям для нових міжнародних стартапів. Водночас цей тренд має і зворотний бік - стрімке зростання цін на житло, що часто витісняє корінне населення.

Для країн, що розвиваються, віртуальна мобільність відкриває унікальні можливості у формі моделі «Brain Stay» (залишення мізків). Фахівець отримує змогу професійно реалізуватися на світовому рівні та залучати в країну валютну виручку, фізично залишаючись удома та сплачуючи податки за спрощеною системою. Реагуючи на цей тренд, ТНК змінили стратегію рекрутингу з «перевези найкращих до себе» на «найми найкращих там, де вони є», що оптимізує їхні операційні витрати, хоча й посилює тиск на локальних фахівців у розвинених країнах.

Для ефективного управління цими процесами держави розробляють полярні стратегії монетизації мобільності, що наочно продемонстровано на прикладі досвіду Естонії та Португалії (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняльний аналіз моделей капіталізації інтелектуальної мобільності

Параметр порівняння	Естонія (e-Residency)	Португалія (Digital Nomad Visa)
Тип мобільності	Віртуальна (без переїзду)	Фізична (тимчасове проживання)
Основний дохід	Корпоративні податки, мита	Податки на доходи, локальне споживання
Вплив на інфраструктуру	Нульовий	Високий (тиск на ринок нерухомості)
Ключова перевага	Легкість ведення бізнесу в ЄС	Якість життя та клімат

Джерело: складено автором на основі [8; 9]

Естонія обрала Модель «Цифрової держави без кордонів» (e-Residency). Ця країна першою у світі у 2014 р зрозуміла, що для отримання податків від інтелектуальної праці не обов'язково фізично завозити людей у країну. Програма e-Residency дозволяє іноземцям отримати державну цифрову ідентичність, яка дає право відкривати компанію в ЄС, підписувати документи та користуватися банківськими послугами повністю дистанційно.

Станом на 2025 р. економічний ефект становив - понад 120 000 осіб стали e-резидентами Естонії, заснувавши понад 30 000 компаній. Прямий дохід бюджету від податків та державних мит перевищив 250 млн євро. Це приклад того, як країна з невеликим населенням може стати «цифровим хабом» для світового ринку праці, фактично не збільшуючи навантаження на свою фізичну інфраструктуру [8].

Португалія застосувала модель «Стимулювання фізичної релокації талантів». Дана країна зробила ставку на залучення «цифрових кочівників» (Digital Nomads) та фахівців з високим рівнем доходу безпосередньо на свою територію. У 2022 р була запроваджена спеціальна віза для цифрових кочівників та податковий режим NHR (Non-Habitual Resident), що пропонує фіксовану ставку прибуткового податку (20%) для фахівців високої кваліфікації на 10 років. Економічний ефект полягав у тому, що Лісабон і Мадейра стали головними європейськими центрами для ІТ-фахівців з США, Великої Британії та Бразилії. Це призвело до стрімкого розвитку сфери послуг, коворкінгів та технологічних конференцій (Web Summit). За оцінками, кожен цифровий кочівник витрачає в Португалії в середньому у 3-4 рази більше, ніж звичайний турист, що створює потужний мультиплікативний ефект для локального бізнесу [9].

Досвід обох країн доводить, що інтелектуальна міграція - це не лише загроза «відтоку мізків», а й потужний інструмент економічного зростання. Естонія монетизувала адміністративну зручність, а Португалія - спосіб життя.

Специфічним і значно складнішим є кейс України, яка наразі перебуває в умовах масштабної вимушеної міграції, спричиненої воєнним конфліктом. Для національної економіки інтелектуальний відтік став найбільшим викликом, проте сучасний процес має унікальні ознаки «цифрової інтеграції». Значна частина науковців та освітян, які емігрували, продовжує працювати в українських установах дистанційно, реалізуючи модель віртуальної мобільності в умовах форс-мажору. Крім того, українські вчені за кордоном інтегруються в іноземні лабораторії та виступають «амбасадорами», полегшуючи залучення європейських грантів (Horizon Europe) для вітчизняних інституцій.

Більш того, трансформація України у глобальний R&D-центр оборонних технологій (Military-tech) сформувала зворотний міграційний потік. Іноземні інженери та розробники у сферах систем РЕБ, БПЛА та кібербезпеки приїжджають в Україну для випробування рішень у реальних умовах. Державна

платформа Bravel дозволила інституалізувати цей процес, а спеціальний правовий та податковий режим «Дія.City» став успішним інструментом утримання ІТ-фахівців в українській юрисдикції. Це підтверджує, що міжнародна мобільність людського капіталу для України трансформувалася з суто демографічної проблеми на інструмент зовнішньоекономічної політики.

У ширшому контексті конкуренція за таланти сьогодні виступає наріжним каменем національної безпеки. Спроможність держави захистити свій суверенітет прямо корелює з її технологічним потенціалом. Боротьба за лідерство у сферах AI, криптографії та квантових обчислень є «гонкою озброєнь» нового типу, де втрата фахівців робить країну критично вразливою у цифровому просторі.

Для країн-донорів ігнорування ризиків масової інтелектуальної еміграції загрожує системною деградацією. По-перше, виникають колосальні фіскальні втрати через ефект «втрачених інвестицій», коли держава фінансує освіту індивіда, а податки від його діяльності отримує країна-реципієнт, що фактично є прихованим субсидуванням багатих націй біднішими. За даними МВФ, кожен процентний пункт зростання еміграції висококваліфікованих кадрів знижує річні темпи росту ВВП країн Східної Європи на 0,10-0,25% [10], а звіт Світового банку вказує на щорічне скорочення надходжень від ПДФО на 2-5% [11].

По-друге, виникає загроза «демографічних ножиць» через виїзду репродуктивно та професійно активного населення (20-35 років), що прискорює старіння нації та перевантажує пенсійну систему. По-третє, відбувається ерозія інституційного середовища через дефіцит висококваліфікованих кадрів у держуправлінні, медицині та освіті.

Для нейтралізації цих деструктивних чинників країни-донори мають запроваджувати трирівневу стратегію мінімізації ризиків:

1. Утримання: розбудова інноваційних екосистем та надання податкових канікул для молодих дослідників у R&D-секторі.
2. Повернення: грантова підтримка вчених-репатріантів, програми «м'якої посадки» (Soft Landing) та радикальне спрощення нострифікації закордонних дипломів.
3. Циркуляція: дистанційне залучення потенціалу діаспори через цифрові платформи для спільного керівництва проєктами та монетизація їхнього капіталу за допомогою інвестиційних фондів створених діаспорою.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати такі узагальнюючі висновки:

Класична концепція «Brain Drain» остаточно замінена моделлю «Brain Circulation». Інтелектуальна міграція трансформувалася у складну мережеву взаємодію, де вирішальним фактором є не фізична присутність фахівця, а його включеність у глобальні ланцюги створення вартості.

Відбувається стрімка децентралізація глобального ринку праці. Західні економіки втрачають монополію на таланти через появу нових амбітних реципієнтів в Азії та на Близькому Сході, які формують ефективні напрями реверсної міграції.

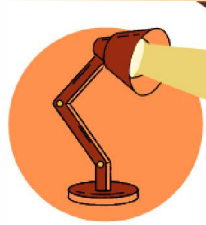
Цифровізація та віртуальна мобільність змінили природу міграційних процесів, дозволяючи країнам-донорам імпортувати капітал та передові стандарти без фізичного відтоку населення, що підтверджується успішними макроекономічними кейсами Естонії та Португалії.

Для України в умовах воєнного стану та майбутнього відновлення стратегічним пріоритетом є побудова гнучкої екосистеми, яка б базувалася на розвитку інститутів типу «Дія.City», масштабуванні досягнень у сфері Military-tech та дистанційній інтеграції наукової діаспори в національну економіку.

Підсумовуючи, зазначимо, що міжнародна мобільність людського капіталу в сучасних умовах є не загрозою, а стратегічним ресурсом. Майбутня конкурентоспроможність націй визначатиметься не жорсткістю територіальних кордонів, а щільністю, гнучкістю та якістю тих інтелектуальних мереж, які вони здатні згенерувати та утримати у власній юрисдикції.

Література.

1. Zweig D., Wang H. Can China Bring Back Its Best and Brightest? The Returnee Strategy of the Chinese Government. *Journal of Contemporary China*. 2024. Vol. 33, Issue 146. P. 211–229. DOI: <https://doi.org/10.1080/10670564.2023.2263411>
2. Florida R. The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community, and Everyday Life. New York : Basic Books, 2019. 432 p.
3. Федоров М. А. Цифрова трансформація та інноваційні технології в секторі оборони: кейс координаційної платформи Brave1. *Економіка та соціум*. 2024. Вип. 60. URL: <https://economicsandsociety.journal.ua/index.php/journal/article/view/brave1> (дата звернення: 07.05.2026).
4. OECD. International Migration Outlook 2024. Paris : OECD Publishing, 2024. 412 p. URL: <https://doi.org/10.1787/9789264307111-en> (дата звернення: 10.04.2026).
5. OECD. Recruiting Immigrant Workers: Talent Management and Global Competition in 2025. Paris : OECD Publishing, 2025. 185 p.
6. NASSCOM. Indian Tech Start-up Landscape Report 2025: Year of Transition and Resilience. New Delhi : NASSCOM-Zinnov, 2025. 74 p. URL: <https://nasscom.in/knowledge-center/publications/indian-tech-startup-2025> (дата звернення: 02.05.2026).
7. Remote Work & Digital Nomadism Global Report 2025 / World Travel & Tourism Council; MBO Partners. Washington D.C., 2025. 98 p.
8. Republic of Estonia. E-Residency Dashboard: Official State Statistics 2025. *E-Residency Estonia*. 2025. URL: <https://eresident.gov.ee/dashboard-stats/> (дата звернення: 10.05.2026).
9. Agência para a Integração, Migrações e Asilo (AIMA). Relatório de Imigração, Fronteiras e Asilo: Impacto económico do regime NHR e vistos para nómadas digitais (2022-2025). Lisboa : AIMA, 2025. 124 p.

10. International Monetary Fund (IMF). Emigration and Its Economic Impact on Eastern Europe: Focus on Fiscal Costs and Brain Drain. *IMF Departmental Papers*. Washington D.C. : IMF, 2024. No. 24/04. 68 p. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/Departmental-Papers-Policy-Papers/Issues/24/04/eastern-europe-emigration> (дата звернення: 18.04.2026).

11. World Bank. Migration and Brain Drain in Transition Economies: Europe and Central Asia Economic Update. Washington D.C.: World Bank Group, 2025. 142 p. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/41250> (дата звернення: 22.04.2026).

References

1. Zweig, D., & Wang, H. (2024). Can China Bring Back Its Best and Brightest? The Returnee Strategy of the Chinese Government. *Journal of Contemporary China*, 33(146), 211–229. <https://doi.org/10.1080/10670564.2023.2263411>

2. Florida, R. (2019). *The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community, and Everyday Life*. New York: Basic Books.

3. Fedorov, M. A. (2024). Tsyfrova transformatsiia ta innovatsiini tekhnolohii v sektori oborony: keis koordynatsiinoi platformy Brave1 [Digital transformation and innovative technologies in the defense sector: the case of the Brave1 coordination platform]. *Ekonomika ta sotsium*, (60). Retrieved from <https://economicsandisociety.journal.ua/index.php/journal/article/view/brave1> (Accessed: 7 May 2026).

4. OECD. (2024). *International Migration Outlook 2024*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264307111-en> (Accessed: 10 April 2026).

5. OECD. (2025). *Recruiting Immigrant Workers: Talent Management and Global Competition in 2025*. Paris: OECD Publishing.

6. NASSCOM. (2025). *Indian Tech Start-up Landscape Report 2025: Year of Transition and Resilience*. New Delhi: NASSCOM-Zinnov. Retrieved from <https://nasscom.in/knowledge-center/publications/indian-tech-startup-2025> (Accessed: 2 May 2026).

7. World Travel & Tourism Council; MBO Partners. (2025). *Remote Work & Digital Nomadism Global Report 2025*. Washington D.C.

8. Republic of Estonia. (2025). *E-Residency Dashboard: Official State Statistics 2025*. E-Residency Estonia. Retrieved from <https://eresident.gov.ee/dashboard-stats/> (Accessed: 10 May 2026).

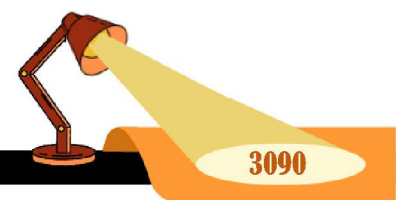
9. Agência para a Integração, Migrações e Asilo (AIMA). (2025). *Relatório de Imigração, Fronteiras e Asilo: Impacto económico do regime NHR e vistos para nómadas digitais (2022-2025)*. Lisboa: AIMA.

10. International Monetary Fund (IMF). (2024). *Emigration and Its Economic Impact on Eastern Europe: Focus on Fiscal Costs and Brain Drain* (IMF Departmental Papers No. 24/04). Washington D.C.: IMF. Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/Departmental-Papers-Policy-Papers/Issues/24/04/eastern-europe-emigration> (Accessed: 18 April 2026).

11. World Bank. (2025). *Migration and Brain Drain in Transition Economies: Europe and Central Asia Economic Update*. Washington D.C.: World Bank Group. Retrieved from <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/41250> (Accessed: 22 April 2026).

Дата першого надходження статті до видання: 02.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.05.2026

Наукові перспективи
Видавнича група

УСПІХИ І ДОСЯГНЕННЯ У НАУЦІ

Випуск 5(27)
2026

*V.M. Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of
Sciences of Ukraine*

Publishing Group “Scientific Prospects”

*All-Ukrainian Assembly of Doctors of Science in Public
Administration*

«Successes and Achievements in Science»

№ 5(27) 2026

Kyiv – 2026

ISSN 3041-1254 Online

УДК 0/3+7/8]:001.31](477)(051)

R40-05714

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-5\(27\)](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-5(27))

“Успіхи і досягнення у науці”: журнал. 2026. № 5(27) 2026. С. 3517

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 18.05.2026, № 8/5-26)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України # 582 від 24.04.2024 журнал включений до Переліку наукових фахових видань України, категорія “Б”, спеціальності: 081 Право; 281 Публічне управління та адміністрування; 073 Менеджмент, 076 Підприємництво та торгівля, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 051 Економіка

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання, Християнської академії педагогічних наук України

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів гуманітарних, соціальних, поведінкових наук, права з метою їх впровадження у сучасний освітній простір

Згідно Порядку формування Переліку наукових фахових видань України, затвердженого наказом МОН України від 15.01.2018 № 32, повнотекстовий доступ до наукових статей журналу представлений на платформі «Наукова періодика України» в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського НАН України та в Національному репозитарії академічних текстів

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible та до міжнародної пошукової системи Google Scholar

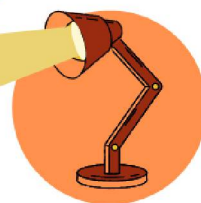
Жукова Ірина Віталіївна — кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи» (Київ, Україна)

Члени редакції журналу:

- **Губанов Олег Олександрович** - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри службового та медичного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- **Драган Елена Василівна** - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

- **Короєд Сергій Олександрович** – доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри Полтавського інституту економіки і права Університету «Україна» (Полтава, Україна)
- **Кушнір Ірина Павлівна** – доктор юридичних наук зі спеціальності «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право», доцент, заступник начальника кафедри адміністративної діяльності факультету правоохоронної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- **Манвелідзе Іраклій** - доктор державного управління, професор кафедри права та державного управління Батумського державного університету ім. Шота Руставелі (Грузія)
- **Махарадзе Адам** - Доктор юридичних наук, професор кафедри права та державного управління Батумського державного університету ім. Шота Руставелі (Грузія)
- **Миргород-Карпова Валерія Валеріївна** - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- **Накашидзе Малхаз** - постдокторант Школи права та управління Дублінського міського університету (DCU), професор кафедри права та державного управління (Республіка Ірландія)
- **Онщенко Наталія Миколаївна** - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- **Пастух Ігор Дмитрович** — доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права та процесу Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- **Світличний Олександр Петрович** - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного та господарського права Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- **Сопілко Ірина Миколаївна**- доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)
- **Стрельченко Оксана Григорівна** - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- **Хабло Оксана Юріївна** - кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального процесу, Національна академія внутрішніх справ (Київ, Україна)
- **Шевчук Олександр Михайлович** - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (Харків, Україна)

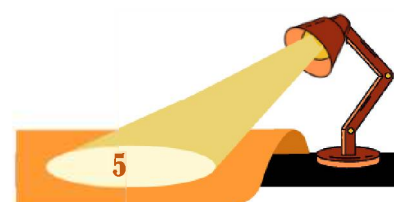
Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

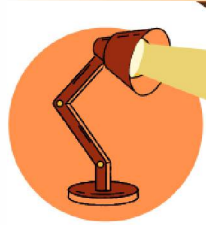

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Право»

Kuchmieiev O.O. <i>THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF THE SPECIAL PRINCIPLES OF COORDINATION OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES IN COMBATING FINANCIAL CRIME</i>	35
Андрійко О.Ф., Беззубов Д.О. <i>НАГЛЯД І КОНТРОЛЬ У ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СФЕРІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР</i>	42
Антонюк У.В. <i>ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОХОРОНИ ПРАЛІСІВ ТА ДОВКІЛЛЯ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ</i>	54
Аркуша Л., Чернов О., Стаурська О. <i>ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА ПІД ЧАС ДОСЛІДЖЕННЯ ВНУТРІШНЬОГРУПОВОЇ ІЄРАРХІЇ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ</i>	68
Баймуратов М.О., Кофман Б.Я., Баймуратов М.М. <i>МУНІЦИПАЛЬНИЙ ГЛОБАЛІЗМ: ФАКТОРИ УСВІДОМЛЕННЯ ТА РОЗУМІННЯ ПРОЦЕСІВ ВИНИКНЕННЯ, ФОРМУВАННЯ, ЗМІСТОВ- НОГО НАПОВНЕННЯ ТА ПРІОРИТЕТІВ</i>	83
Барінов Д. <i>ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У ЄВРОПЕЙСЬ- КОМУ СОЮЗІ</i>	114
Безпалий Т.Г. <i>ОСОБИСТЕ РОЗПОРЯДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ: ПРАВОВА ПРИРОДА, ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ</i>	122
Бондаренко К.А., Карпенко М.О. <i>ПРОБЛЕМИ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ МЕДИЦИНИ ТА ІНШІ ЛАТЕНТНІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ</i>	132

- Князь С.В., Русин-Гриник Р.Р., Полюга А.С.** 3065
*МОДЕЛЮВАННЯ БІРЖОВОЇ ДИНАМІКИ НА ЗАСАДАХ КОНЦЕПЦІЇ
РЕФЛЕКСИВНОСТІ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ*
- Коляда О.В.** 3080
*МІЖНАРОДНА МОБІЛЬНІСТЬ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ: НОВІ ТРЕНДИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ*
- Корнелюк О.А.** 3091
*ПРОТИДІЯ ГРІНВОШИНГУ В УМОВАХ ЦИРКУЛЯРНОЇ ТРАНСФОР-
МАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ*
- Курта Ю.Ю.** 3104
*ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФІКСАЦІЇ ДОНОРСЬКИХ ПАСОМ: ПОРІВ-
НЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ АВТОРСЬКОЇ ТЕХНІКИ СКРУТКИ ТА ТРАДИ-
ЦІЙНИХ СПОСОБІВ НАРОЩУВАННЯ ВОЛОССЯ*
- Лозинська Т.М.** 3113
*АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕ-
ЧЕННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ ПОСЛУГ З ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА
МІСЦЕВОМУ РІВНІ*
- Луговой П.І.** 3125
*РЕГУЛЯТОРНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ РИНКУ
ОБІГОВИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ*
- Марущак С.М.** 3139
*ІНФОРМАЦІЯ ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ РЕСУРС: РОЛЬ ДАНИХ У СУЧАС-
НОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВІ*
- Назаренко Я.Я.** 3158
*ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ НЕФІНАНСОВОЇ
ЗВІТНОСТІ В ТРАНСПОРТНІЙ ГАЛУЗІ НА ЗАСАДАХ ESG*
- Павлова О.М., Сур'як А.В., Панівська О.В., Семенов Н.О.,
Боярчук А.С.** 3169
*МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА СУЧАСНІ
ТЕНДЕНЦІЇ*

